

T1 föreläsningar VT 2023

INTRODUKTION TILL EU:s RÄTTSSYSTEM

Carl Fredrik Bergström

Drömmar om Europa (0 -1945)

Europa blir fredsprojekt (1950-58)

PREAMBOLO

IL PRESIDENTE DELLA REPUBBLICA FEDERALE DI GERMANIA, SUA ALTEZZA REALE IL PRINCIPE REALE DEL BELGIO, IL PRESIDENTE DELLA REPPUBBLICA FRANCESE, IL PRESIDENTE DELLA REPUBBLICA ITALIANA, SUA ALTEZZA REALE LA GRANDUCHESSA DEL LUSSEMBURGO, SUA MAESTA' LA REGINA DEI PAESI BASSI,

CONSIDERANDO che la pace mondiale può essere salvaguardata soltanto con sforzi commisurati ai pericoli che la minacciano ;

CONVINTI che il contributo che un'Europa organizzata e viva può apportare alla civiltà è indispensabile per il mantenimento di relazioni pacifiche ;

RISOLUTI a sostituire alle rivalità secolari una fusione dei loro interessi essenziali, a fondare con la instaurazione di una comunità economica la prima assise di una più vasta e più profonda comunità fra popoli per lungo tempo contrapposti da sanguinose scissioni, ed a gettare le basi di istituzioni capaci di orientare il destino ormai comune ;

Luxemburgkompromiss (1966)

- ❖ enhällighet i rådet
- ❖ svag folkförsamling
- ❖ övergång till QMV
- ❖ fransk bojkott
- ❖ kompromiss med fortsatt veto

En politisk paralysering (1973-1985)

- ❖ reform av EU:s fördrag
- ❖ en ny "inre marknad"
- ❖ QMV och makt till EP

Från EG till EU (1993-2000)

- ❖ reform av EU:s fördrag
- ❖ mer QMV och makt till EP
- ❖ bredare samarbete
 - EMU
 - CFSP
 - AFSJ

EU-paragrafen i RF 10 kap 6 §

⇒ 1995
⇒ 2000
⇒ 2011

....eller bara ett lamm?

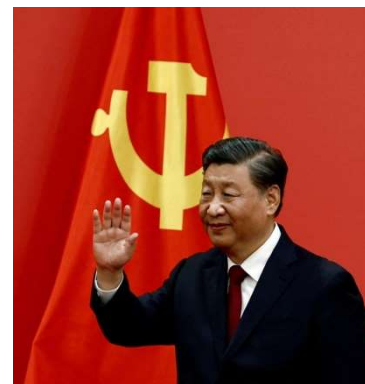
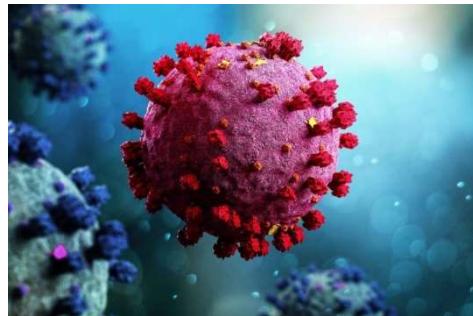

En konstitution för Europa (2001-2009)

- ❖ reform av EU:s fördrag
- ❖ EU slår ut EG
- ❖ mer QMV och makt till EP
- ❖ EUs rättighetsstadga

En ny tid förenar Europa (2014-)

Analys: drivkrafter i omvärlden

- ❖ 1960-talet: studentrevolt och handelskrig
- ❖ 1970-talet : krig i Mellanöstern och oljekris
- ❖ 1980-talet: Glasnost och Berlinmurens fall
- ❖ 1990-talet: globalism och galna kosjuka
- ❖ 2000-talet: krig mot terror och finanskris
- ❖ 2010-talet: klimatkris och hot mot rättsstaten
- ❖ 2020-talet: pandemi och krig i Europa

UPPSALA
UNIVERSITET

EU:s institutionella ram

- ❖ Ministerrådet (rådet)
- ❖ Kommissionen
- ❖ Europaparlamentet
- ❖ EU-domstolen
 - Domstolen
 - Tribunalen
- ❖ Revisionsrätten
- ❖ Europeiska rådet
- ❖ Europeiska centralbanken

-
- ❖ Europeiska ombudsmannen
 - ❖ Permanent ordförande (jfr roterande)
 - ❖ Höga representanten
 - ❖ EU:s organ och byråer: ESMA, EPPO, ACER

EUs konstitutionella principer: analysschema

VAD får EU göra?

- ❖ principen om tilldelade befogenheter
- ❖ val av rättslig grund för lagstiftning

artikel 5 FEU
artikel 296 FEUF

Jfr RF 10:6

EXEMPEL: artikel 114, 194 och 352 FEUF

HUR får EU göra?

- ❖ respekt för nationell identitet
- ❖ subsidiaritetsprincipen
- ❖ proportionalitetsprincipen
- ❖ respekt för grundläggande fri- och rättigheter

artikel 4 FEU
artikel 5 FEU + protokoll 2
artikel 5 FEU + protokoll 2
artikel 6 FEU + EUs rättighetsstadga

...en dynamisk rättsutveckling: + ex principen om energisolidaritet

Konsekvens

- ❖ principen om lojalt samarbete
- ❖ EU-rättens genomslag i MS

artikel 4 FEU
rättspraxis → NÄSTA FÖRELÄSNING

UPPSALA
UNIVERSITET

EU:s rättskällor ...utom rättspraxis

Primärrätten ...som grundlagar i Sverige

- ❖ EU:s grundfördrag (efter ändringsfördrag) artikel 48 FEU
 - Unionsfördraget (FEU)
 - Funktionsfördraget (FEUF)
- ❖ EU:s anslutningsfördrag artikel 49 FEU
- ❖ EU:s protokoll artikel 51 FEU
- ❖ EU:s rättighetsstadga artikel 6 FEU

Sekundärrätten ...som lagar och andra föreskrifter i Sverige

- ❖ EU:s rättsakter artikel 288 -292 FEUF
 - lagstiftningsakter
 - icke-lagstiftningsakter ...förklara 'direktiv' och 'förordningar'
- ❖ EU:s avtal
 - internationella avtal artikel 216 FEUF
 - interinstitutionella avtal artikel 295 FEUF
 - utträdesavtal artikel 50 FEU

EUs databaser med material

EUROPEISKA UNIONENS
DOMSTOL

<https://eur-lex.europa.eu>

<https://curia.europa.eu>

UPPSALA
UNIVERSITET

EU-domstolens uppdrag och processformer

Uppdrag

artikel 19 FEU

EU-domstolen ”ska säkerställa att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av fördragen.”

Jfr MS författningsdomstolar

Processformer ...identifiera VEM som kan använda VILKEN processform

Process **direkt** inför EU:s domstol

- 1) mot EU: ogiltighetstalan
- 2) mot MS: fördragsbrottstalan

artikel 263-265 FEUF mål C-406/05 P och C-415/05P
artikel 258-260 FEUF mål C-791/19P

Process **indirekt** inför EU:s domstol

- 3) förhandsavgöranden

artikel 267 FEUF mål C-617/10

EU-rättens genomslag i medlemsstaterna

Konsekvens av laglighetsprövning

- ❖ principen om lojalt samarbete

artikel 4 FEU

Utveckling i rättspraxis

- ❖ Principen om EU-rättens företräde

...en ny sorts rättsordning

mål 6/64

mål C-621/18

mål C-205/20

- ❖ Krav på konform tolkning

mål C-205/20

- ❖ Krav på direkt effekt (särskilt direktiv)

mål 26/62

mål C-205/20

- ❖ Krav på skadeståndsansvar

mål C-6/90 och C-9/90

mål C-61/21

EU:s rättskällor ...*Var passar rättspraxis in?*

Primärrätten

- ❖ EU:s grundfördrag
- ❖ EU:s anslutningsfördrag
- ❖ EU:s protokoll
- ❖ EU:s rättighetsstadga

Sekundärrätten

- ❖ EU:s rättsakter
- ❖ EU:s avtal

*...rättspraxis har en relativ
ställning ...alltid?*

...och allmänna rättsprinciper?

...finns det förarbeten?

EU-domstolens tolkningsmetod

Mål C-621/18 punkt 47 ...och följande

”...vid tolkningen av en unionsbestämmelse ska enligt fast rättspraxis inte bara **lydelsen** och **ändamålen** beaktas, utan också **sammanhanget** och unionsrättens samtliga bestämmelser. Även **förberedelsearbetet** inför antagandet av en unionsrättsbestämmelse kan ge relevanta upplysningar om tolkningen av densamma.”

Finns det förarbeten i EU-rätten? Ja ...men en ny utveckling!

Särskilt viktigt med rättsakters 'ingress' och 'motivering i
bakomliggande förslag

KOMMENTERA: 'stor avdelning' och generaladvokaters 'yttranden'

artikel 251–252 FEUF

UPPSALA
UNIVERSITET

